

แนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้
และการสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้

เรื่องที่ 1

การวิเคราะห์หลักสูตรสู่การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน(Standard-Based Curriculum) เพื่อใช้เป็นหลักในการกำกับ ดูแล ตรวจสอบ และประเมินผลในการประกันคุณภาพการศึกษา ครูผู้สอนจะต้องออกแบบการเรียนการสอนโดยเชื่อมโยงมาตรฐานการเรียนรู้ ไปสู่การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ที่มีการกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ กำหนดหลักฐานการบรรลุเป้าหมาย และการออกแบบ กิจกรรมการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิด **ความเข้าใจที่คงทน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานหลักสูตร**

ฉะนั้น ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำ สาระสำคัญและความสัมพันธ์ของคำในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อน ดังนี้

นอกจากนี้ควรจะต้องทำความเข้าใจกับคำที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่

1. ความเข้าใจที่คงทน (Enduring Understanding) เป็น ความเข้าใจที่จะเกิดขึ้น คงทนติดอยู่กับผู้เรียนหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ไปแล้วได้อย่างยาวนาน เป็นความรู้ความเข้าใจที่ฝังแน่น ผู้เรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจ และทักษะไปบูรณาการและประยุกต์ใช้ต่อยอดความรู้ เพิ่มพูนสมรรถนะตนเองให้มากขึ้นและส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตในภายหน้า

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคุณลักษณะด้านความสามารถ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ที่ต้องการให้เกิดในตัวผู้เรียนหลังการเรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้ นั้นๆ เช่น มีความสามารถด้านการสื่อสาร สามารถวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เห็นคุณค่าของการนำแนวคิดแบบพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

3. ความคิดรวบยอดหลัก (Core Concept) เป็น ความเข้าใจที่จะเกิดขึ้น คงทนติดอยู่กับผู้เรียนหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ไปแล้วได้อย่างยาวนาน เป็นความรู้ความเข้าใจที่ฝังแน่น ผู้เรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจ และทักษะไปบูรณาการและประยุกต์ใช้ต่อยอดความรู้ เพิ่มพูนสมรรถนะตนเองให้มากขึ้นและส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตในภายหน้า

ขั้นตอน

การวิเคราะห์หลักสูตรต่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

การวิเคราะห์หลักสูตรต่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1
การวิเคราะห์
มาตรฐานการเรียนรู้

ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อ
วิเคราะห์องค์ความรู้ที่จำเป็น/ สาระสำคัญ ที่ ได้กำหนดไว้แล้ว
ในมาตรฐานการเรียนรู้ แต่ละมาตรฐานซึ่งเป็นที่ต้องการให้
ผู้เรียนได้เรียนรู้

ขั้นที่ 2
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์
ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้
กับมาตรฐานการเรียนรู้
ช่วงชั้น

* ศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นและผลการเรียนรู้ที่
คาดหวัง ที่กำหนดตามมาตรฐานการเรียนรู้ในขั้นที่ 1 ให้ครบทุกตัว
* วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานช่วงชั้นและผลการ
เรียนรู้ที่คาดหวังรายปี แต่ละตัวว่ามีความสอดคล้องและเป็นตัว
ชีวิตให้ผู้เรียนบรรลุองค์ความรู้ที่จำเป็น/ สาระสำคัญ ประเด็นใด
* **ให้**ระบุองค์ความรู้ที่จำเป็น/ สาระสำคัญ ที่ยังไม่ปรากฏ
ใน มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ซึ่ง
ความคิดรวบยอดหลักที่จำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดแก่ผู้เรียนใน
มาตรฐานการเรียนรู้ นั้น ๐

ขั้นที่ 3
เติมเต็มผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

พิจารณาเติมเต็มองค์ความรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้

1. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี /ภาคเพิ่มเติม เพื่อเติม
เต็มการพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุมองค์ความรู้ที่จำเป็น/ สาระสำคัญ
ที่ระบุไว้ในขั้น 2 ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ดังกล่าว
2. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/ภาคเรียนเพิ่มเติมองค์
ความรู้ใหม่ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น สีนามิ
การตัดต่อพันธุกรรม(GMO) ดาราศาสตร์(ดาวเคราะห์แคระ) เป็นต้น

ตรวจสอบตัวเองอีกครั้งว่าได้เติม
เต็มองค์ความรู้ที่สำคัญจำเป็นและ
องค์ความรู้ใหม่ได้ครบถ้วนหรือยัง

ตัวอย่าง
การวิเคราะห์หลักสูตรสู่การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้

พิจารณาวิเคราะห์องค์ความรู้ที่จำเป็น/ สาระสำคัญ ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละมาตรฐาน

ตัวอย่าง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์
ระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ส.3.1 เข้าใจและสามารถ**บริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค**
การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจ**หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง** เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

1. การบริหารจัดการทรัพยากร
-ในการผลิต
-ในการบริโภค

2. การใช้ทรัพยากร
อย่างมีประสิทธิภาพและ
คุ้มค่าเพื่อการดำรงค
อย่างมีดุลยภาพ

3. หลักการของ
เศรษฐกิจพอเพียง

องค์ความรู้ที่จำเป็น/ สาระสำคัญ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์
ระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

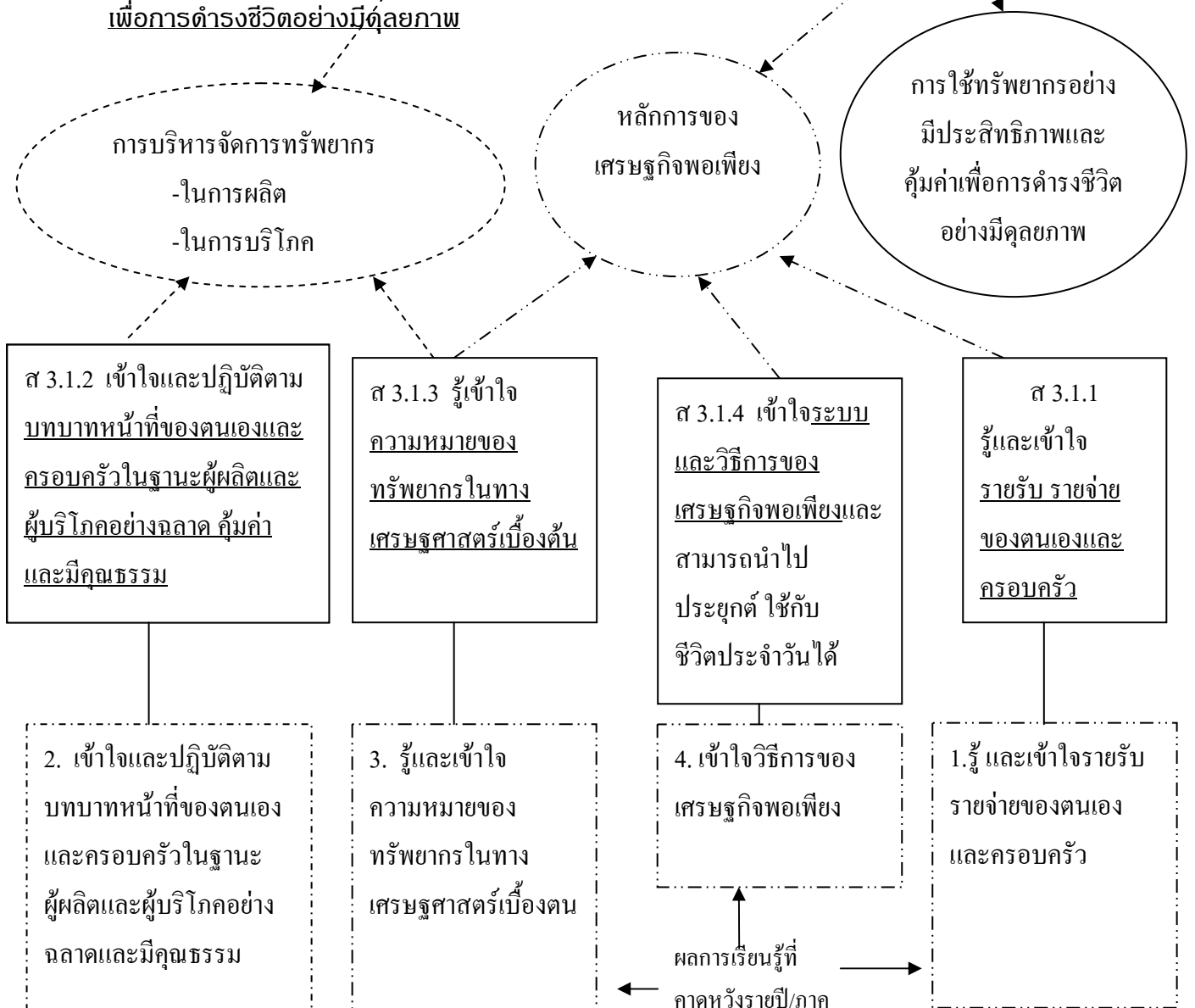
มาตรฐานการเรียนรู้	องค์ความรู้ที่จำเป็น/ สาระสำคัญ
ส.3.1 เข้าใจและสามารถ บริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจ หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ	* การบริหารจัดการทรัพยากร -ในการผลิต -ในการบริโภค * การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าเพื่อการดำรงคอย่างมีดุลยภาพ * หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้กับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

นำผลการวิเคราะห์จากขั้นที่ 1 มา พิจารณาความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ความคาดหวังการเรียนรู้ กับองค์ความรู้ที่จำเป็น/ สาระสำคัญ

ตัวอย่าง

ส.3.1 เข้าใจและสามารถ**บริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค** การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจ**หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง** เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวอย่าง ตารางการวิเคราะห์ :ความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ความคาดหวังการเรียนรู้ กับองค์ความรู้ที่จำเป็น/ สาระสำคัญ

มาตรฐานการเรียนรู้ ส.3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ				
มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	องค์ความรู้ที่จำเป็น/ สาระสำคัญ		
		การบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต/บริโภค	การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ	หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
ส 3.1.1 รู้และเข้าใจรายรับ รายจ่ายของตนเองและครอบครัว	1.รู้ และเข้าใจรายรับรายจ่ายของตนเองและครอบครัว			///////
ส 3.1.2 เข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองและครอบครัวในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภคอย่างฉลาด คุ้มค่า และมีคุณธรรม	2. เข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองและครอบครัวในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภคอย่างฉลาดและมีคุณธรรม	///////		
ส 3.1.3 รู้เข้าใจความหมายของทรัพยากรในทางเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	3. รู้และเข้าใจความหมายของทรัพยากรในทางเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	//////////		//////////
ส 3.1.4 เข้าใจระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ ใช้กับชีวิตประจำวันได้	4. เข้าใจวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง			//////////

สรุปผลการวิเคราะห์ พบว่า องค์ความรู้ที่จำเป็น/ สาระสำคัญ ที่ไม่ปรากฏ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี รองรับ คือ การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 3 เติมเต็มผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมองค์ความรู้ที่จำเป็น/ สาระสำคัญ ชั้นที่ 2 ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้บรรลุ มาตรฐานการเรียนรู้ดังกล่าว

ตัวอย่าง

องค์ความรู้ที่จำเป็น/ สาระสำคัญ	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ	1. เข้าใจและปฏิบัติการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า <ul style="list-style-type: none"> - การใช้เงินและสิ่งของ - การกินอยู่

ตัวอย่าง

2. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อเพิ่มพูน องค์ความรู้/แนวคิดใหม่ เพื่อการเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

.....

การวิเคราะห์หลักสูตรต่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

ตัวอย่าง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐานการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	องค์ความรู้ที่จำเป็น/ สาระสำคัญ
ศ.3.1 เข้าใจและสามารถ บริหารจัดการทรัพยากรในการ ผลิตและการบริโภค การใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมี ประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้ง เข้าใจหลักการของเศรษฐกิจ พอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่าง มีคุณภาพ	ศ 3.1.1 รู้และเข้าใจรายรับ รายจ่ายของตนเอง และครอบครัว	1.รู้ และเข้าใจรายรับรายจ่ายของตนเองและ ครอบครัว	* การบริหารจัดการทรัพยากร -ในการผลิต -ในการบริโภค * การใช้ทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพและคุ้มค่าเพื่อการ ดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ * หลักการของเศรษฐกิจ พอเพียง
	ศ 3.1.2 เข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของ ตนเองและครอบครัวในฐานะผู้ผลิตและ ผู้บริโภคอย่างฉลาด คุ้มค่าและมีคุณธรรม	2. เข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง และครอบครัวในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภคอย่างฉลาด และมีคุณธรรม	
	ศ 3.1.3 รู้เข้าใจความหมายของทรัพยากรในทาง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	3. รู้และเข้าใจความหมายของทรัพยากรในทาง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	
	ศ 3.1.4 เข้าใจระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอ เพียงและสามารถนำไปประยุกต์ ใช้กับ ชีวิตประจำวันได้	4. เข้าใจวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง	
		5. เข้าใจและปฏิบัติใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า - การใช้เงินและสิ่งของ - การกินอยู่	

.....

ขั้นตอนที่ 3 เติมเต็มผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมความคิดรวบยอดหลักขั้นที่ 2
 ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้บรรลุมาตรฐาน การเรียนรู้ดังกล่าว

ความคิดรวบยอดหลัก	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

2. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อเพิ่มพูน องค์ความรู้/แนวคิดใหม่ เพื่อการเรียนรู้เท่าทัน
 การเปลี่ยนแปลงของสังคม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

.....
 .....
 .....

